

Natoaktual Quarterly Review

volume 2:
leden - březen 2008

1/2008

Jednání o radaru ukončena, na řadě je ratifikace

O tom, zda v Česku bude stát americký radar, ale zdaleka není rozhodnuto s. 3

Afghánistán: Česká republika zahájila obnovu provincie Lógar, jih země stále hledá více jednotek s. 4

Máme AMRAAM. A co bude dál?

Nová výzbroj umožní českým letcům plně využít schopností Gripenů s. 7

Kosovo je samostatné, reakce se různí

Nezávislost Kosova přinesla násilnosti i další otazníky ohledně stability Balkánu s. 10

Srbsko opět na rozcestí

Analýza situace na západním Balkáně po vyhlášení nezávislosti Kosova s. 12

Robert Bell: Cena našťestí přestává být určujícím kritériem

Rozhovor s bývalým náměstkem generálního tajemníka NATO pro obranné investice s. 16

Extrémní závod napříč Jeseníky bolí

O čem je výjimečně náročný armádní závod a kdo je v něm nejlepší s. 13

natoaktual.cz
bezpečně v obraze

Čtvrtletník Natoaktual Quarterly Review přináší pravidelný přehled nejvýznamnějších událostí z oblasti bezpečnostní politiky, dění v Severoatlantické alianci a Armádě ČR.

Editorial

V editoriale prvního Natoaktual Quarterly Review jsem se zmiňoval, že jednou z myšlenek vedoucích k vytvoření našeho čtvrtletníku byla snaha přispět k porozumění stále rostoucí dynamičnosti bezpečnostní problematiky. Na sklonku loňského jsem opravdu netušil, nakolik tato slova budou konfrontována s realitou.

Když v druhé polovině března odstartoval armádní Airbus směr Afghánistán, tak náčelníka Generálního štábu Vlastimila Picka ani nikoho z jeho týmu na palubě patrně ani v těch nejpesimističtějších úvahách nenapadlo, že zpáteční let ze slavnostního zahájení činnosti provinčního rekonstrukčního týmu v Afghánistánu neplánovaně poslouží k přepravě ostatků prvního českého vojáka padlého v boji v zahraniční misi.

Novodobá česká historie tak má svého prvního, a bohužel s největší pravděpodobností nikoliv posledního, vojáka, který svůj život položil v daleké a pro drtivou část veřejnosti naprosto neznámé zemi.

První čtvrtletí roku 2008 však bylo více než bohaté i na další významné události – jednání premiéra Mirka Topolánka v Bílém domě, vyhlášení nezávislosti Kosova, první odlet těžké techniky Armády České republiky do Afghánistánu, zavádění střel středního doletu AMRAAM do výzbroje českého letectva, přípravy na bukureštský summit NATO ...

Pokud Vám čerstvé vydání našeho čtvrtletníku bude aspoň částečně nápomocno v orientaci ve výše uvedeném, budeme velmi rádi.

S přáním hezkého jara,
Zbyněk Pavlačík
předseda sdružení Jagello 2000
pavlacikz@jagello.org

Natoaktual Quarterly Review vydává v **Informačním centru o NATO** sdružení **Jagello 2000**.

Vychází čtyřikrát ročně. Vydávání NQR je podporováno Ministerstvem zahraničních věcí České republiky.
ISSN 1802-9892; Ev.č. MK ČR E 18072; NEPRODEJNÉ

Číslo 1/2008 vychází 2. dubna 2008. Redakční uzávěrka byla 28. března 2008.

Aktuální číslo i archiv vydání jsou v elektronické podobě dostupné na stránce www.natoaktual.cz/NQR.

Redakce:

Zbyněk Pavlačík (předseda sdružení Jagello 2000)

Petr Zlatohlávek (výkonný ředitel IC NATO)

Ivan Zít (informační specialista Jagello 2000)

Klára Bratová (projektový vedoucí pro oblast západního Balkánu, Jagello 2000)

Lubomír Světnička (natoaktual.cz)

Adéla Tomíčková (informační specialista IC NATO)

Adresa redakce:

IC NATO, Rytířská 31, 110 00, Praha 1

email: info@natoaktual.cz, web: www.natoaktual.cz

© Jagello 2000

2008

Jednání o radaru ukončena, na řadě je ratifikace

O tom, zda v Česku bude stát americký radar, ale zdaleka není rozhodnuto

Petr Zlatohlávek

V historii Česka se snad ještě žádné otázky spojené s bezpečnostní politikou nevěnovalo tolik úsilí a pozornosti, a to nejen ze strany politických špiček, ale i médií a tedy také veřejnosti, jako stále propíranému návrhu USA umístit v Brdech radar systému protiraketové obrany. Z intenzity mediálního obrazu více než rok trvajících jednání, která vyvrcholila na summitu Severoatlantické aliance v Bukurešti, by člověk mohl nabýt dojmu, že americká protiraketová obrana v Evropě je skoro hotová věc. Jenže to zatím neodpovídá realitě.

Na summitu ministři zahraničí USA a České republiky Condoleezza Rice a Karel Schwarzenberg dohodli závěrečnou podobu smluv o výstavbě radaru v Brdech.

Po podpisu smluv vládami je budou muset schválit obě komory parlamentu, který je společně s vládou za bezpečnost země odpovědný. Ratifikační proces by mohl začít ještě během jara, ale zdaleka nemáme jistotu, zda bude úspěšný, protože není jasné, jestli se v obou komorách najde dostatek zákonodárců, kteří by byli pro. Spíše než o cokoli jiného (například věcnou debatu o hrozbách) jde ale, bohužel, o politikum, což je v případě slabé vládní většiny a koalice velmi ošidné.

Některé parlamentní strany jasně definovaly svůj postoj v otázce zahraničně bezpečnostní politiky a v rámci posilování bezpečnosti České republiky se americkou žádostí rozhodly podpořit. Jiné strany spíše zkoumají, jak se svést na poměrně negativní vlně veřejného mínění a získat tak politické body. Následující týdny ukážou, jak pevní jsou ve svých politických kramflecích například Zelení. Ti deklarovali svou podporu americkému radaru v případě, že jej podpoří i NATO, resp. jej začlení do svých struktur.

Jenže je poměrně jasné, jak se k tématu postaví NATO na svém summitu začátkem dubna. Uzná přínos amerického systému pro posílení bezpečnosti USA i Evropy, ale čekat nějaké definitivní

rozhodnutí o propojení systémů by bylo naivní. Kdo bude v onom odstavci o protiraketové obraně aliančního komuniké hledat podporu pro americký radar, ten ji tam najde. Kdo tam bude hledat váhavost této transatlantické šestadvacítky, najde ji tam také. Radarové váhavce, a to i mezi poslanci a senátory, tedy NATO nepotěší.

Rozhodovat o tak zásadním bezpečnostně politickém tématu totiž vyžaduje poměrně vyzrálé a stálé názory nejen na každodenní vnitropolitické problémy, ale i na dlouhodobé zahraniční otázky přesahující náš malý středoevropský rybníček. Samo NATO totiž – opět bohužel – jasné argumenty pro nebo proti rozšíření amerického systému protiraketové obrany do Evropy letos nenaservíruje, snad příští rok. To už je ale pro české zákonodávce pozdě.

A tak je schválení česko-amerických smluv českým parlamentem, stejně tedy jako následná výstavba radaru v Brdech, zatím poměrně nejisté. Nepřehledná situace je i u našich severních sousedů. Tam vláda s většinou v parlamentu problém nemá, smlouvy by prošly hladce, jenže Poláci pro změnu na rozdíl od Čechů nemají jasno v tom, co by v oněch smlouvách vlastně chtěli mít.

Následující týdny nám tak prozradí nejen něco o tom, jak budeme zajišťovat svou bezpečnost v budoucnu, ale i o tom, koho jsme to ve volbách pověřili rozhodováním o ní. Snad jsme měli šťastnou ruku. ●

Píšeme o plánované výstavbě radaru protiraketové obrany v České republice:

- Zvláštní internetové stránky protiraketovaobrana.cz
- Zpravodajství na protiraketovaobrana.cz:
 - [Šéf NATO přijede do Prahy vysvětlit postoj Aliance k radaru](#) (25.3.2008)
 - [O'Reilly: Protiraketové systémy NATO a USA se propojí v létě](#) (31.1.2008)
 - [Íránu se věřit nedá, tvrdí europoslankyně Hybášková](#) (7.1. 2008)

Afghánistán: Česká republika zahájila obnovu provincie Lógar, jih země stále hledá více jednotek

Adéla Tomíčková

Česká republika zprovoznila svůj vlastní provinční rekonstrukční tým (PRT) v provincii Lógar na jihovýchodě Afghánistánu. Celkový počet českých vojáků v Afghánistánu se tak zdvojnásobil. Tento úspěch však poznamenala tragická událost, sebevražedný útočník na jihu země zapříčinil smrt českého vojáka. Afghánistán stále trpí nedostatkem vojáků, který vyvolává v Severoatlantické alianci značné rozpory. Zlepšení situace by mohlo nastat po summitu NATO v Bukurešti, na kterém bude mise v Afghánistánu jedním z hlavních témat.

Český provinční rekonstrukční tým zahájil činnost

Na americké základně Shank poblíž správního města Pol-e'Alam v provincii Lógar začal 19. března působit český PRT. Jde přitom o první misi takového typu v historii České republiky. Dvě stovky českých vojáků a civilních specialistů budou pomáhat tamním úřadům s obnovou infrastruktury země, včetně budování škol, zavlažovacích systémů, rozdělování humanitární pomoci, ale také s výcvikem tamních vojáků a policistů.

V současné době chtějí čeští specialisté nejprve dokončit několik už zahájených amerických projektů

a poté připravovat vlastní, mezi které například patří výstavba nové nemocnice v Pol-e'Alam či malých chladíren pro uskladnění sklizeného ovoce.

Kontingent bude kompletní v dubnu

První část dvousetčlenného PRT odletěla do Afghánistánu 11. února. Jednalo se o 39 českých vojáků, kteří měli za úkol především připravit vše potřebné pro hlavní část týmu. Další 50 českých vojáků doplnilo jednotku v Lógaru na konci února. V březnu také dorazili společně s dalšími vojáky první civilní experti v čele s šéfem mise Václavem Pechou. Český PRT by měl být kompletní v dubnu.

Armáda vůbec poprvé nasazuje těžkou techniku v Afghánistánu. Na počátku března odletěly z brněnského letiště čtyři kusy speciálně upravených pásových bojových vozidel pěchoty BVP-2, jež nyní slouží k ochraně základny Shank v provincii Lógar.

Autor: Lubomír Světnička – natoaktual.cz

Spuštění činnosti českého provinčního rekonstrukčního týmu předcházely rozsáhlé přípravy. V lednu proběhlo speciální čtrnáctidenní vojenské cvičení v Březině na Vyškovsku, kterého se zúčastnilo na 200 vojáků převážně ze 102. průzkumného praporu z Prostějova, 7. mechanizované brigády, 13. dělostřelecké brigády, 15. ženijní a záchranné brigády. Kontingent navíc doplnili specialisté ze střediska CIMIC, letečtí návodčí a armádní zdravotníci. Cílem cvičení bylo sladit činnosti jednotlivých jednotek, které nyní tvoří jeden kontingent. Český PRT poprvé představil ministr zahraničí Karel Schwarzenberg 21. února.

Český voják zemřel při útoku sebevraha

Těsně před zahájením činnosti českého týmu v Lógaru došlo k sebevražednému atentátu ve městě Girišk v jihoafghánské provincii Hílmánd, jehož obětí se stal český voják ze speciální jednotky vojenské policie SOG. Zranění byli i další dva příslušníci české armády, jeden z nich těžce.

Nedostatek vojáků na neklidném jihu Afghánistánu přetrvává

Spojenecké síly v Afghánistánu stále čelí nedostatku vojáků, kteří by se účastnili bojů zejména na jihu Afghánistánu. Chybí také vojenský personál pro výcvik afghánské armády a policie. Cílem Severoatlantické aliance v Afghánistánu je předání stabilní země do rukou afghánské vlády. Bez navýšení počtu vojáků členských zemí NATO v zemi se však podle expertů tento cíl bude stále vzdalovat. Neshody v Alianci kvůli misi v Afghánistánu začaly narůstat.

Největším kritikem neochoty spojeneckých států více se zapojit do mise se staly Spojené státy, k nimž se přidaly Velká Británie, Nizozemí, Austrálie a Kanada. Vojáci těchto zemí totiž bojují na jihu Afghánistánu, který je považován za nejnebezpečnější část země. Další členské země NATO jako například Francie, Španělsko, Německo a Itálie umístily své jednotky na relativně klidný sever Afghánistánu. Do neklidných oblastí je nemohou poslat kvůli omezením zavedeným svými zákonodárci.

Americké výzvy na navýšení spojeneckých sil však zpochybnil i sám afghánský prezident Hamíd Karzái, podle něhož je důležitější soustředit se na výcvikové tábory, uprchlíky a na vybudování infrastruktury v zemi.

Nevládní organizace Atlantická rada Spojených států amerických v únoru vydala zprávu, ve které uvádí, že „NATO v Afghánistánu nevyhrává“. Zpráva

vyvolala další debaty o budoucnosti afghánské mise. Další zprávu týkající se Afghánistánu vydal v březnu Výbor pro obranu dolní sněmovny britského parlamentu. Její autoři tvrdí, že nechuť evropských spojenců účastnit se nebezpečných bojů v Afghánistánu a zvýšit výdaje na obranu ohrožuje i míru účasti Spojených států v misích NATO.

Americké výzvy se setkaly i s kladnou odezvou

Americký ministr obrany Robert Gates v polovině ledna prohlásil, že pochybuje o schopnostech aliančních spojenců vést protipovstalecké boje na jihu Afghánistánu. Jeho výtky se setkaly s negativní odezvou. Dalším krokem Spojených států bylo zaslání ostře formulovaného dopisu Německu a dalším členským státům Severoatlantické aliance, ve kterém je důrazně požádaly o vyslání dalších bojových jednotek na nebezpečný afghánský jih.

Naléhání Spojených států se nakonec s odezvou setkalo. Polsko schválilo vyslání dalších vojáků, čtyři sta by jich mělo odletět do Afghánistánu v dubnu nebo květnu. Polská vláda také usiluje o převzetí kontroly nad provincií Paktika, na kterou v současnosti dohlíží američtí vojáci. Dánsko přislíbilo, že jeho vojáci setrvají v zemi dalších 10-15 let, Norové hovoří o dalších sedmi letech. Norsko navíc v říjnu vyšlo na jih Afghánistánu padesát důstojníků a vojáků, aby pomohli s výcvikem afghánské armády. Samotné Spojené státy se rozhodly, že do Afghánistánu vyšlou dalších 3 200 vojáků. Ti by měli dorazit do země v dubnu na dobu sedmi měsíců.

Kanada prodloužila misi do roku 2011

Kanada se rozhodla ponechat 2 500 vojáků v Afghánistánu až do roku 2011. Také Francie se vyjádřila ve smyslu, že by byla ochotna misi v Afghánistánu podpořit - chtěla tak přesvědčit kanadskou vládu, aby neukončila misi v zemi již v roce 2009. Francouzský prezident Nicolas Sarkozy nyní též hledá podporu pro svůj návrh „výměnného obchodu“. Chce, aby post velitele sil NATO v jižní Evropě zastával Francouz výměnou za to, že Francie pošle dalších tisíc vojáků do Afghánistánu. Sarkozy také požaduje, aby se spojenecké země, které v současné době mají své vojáky v Afghánistánu, zavázaly, že své jednotky nestáhnou.

Austrálie vyslání posíl do Afghánistánu teprve zvažuje. Australský ministr obrany Joel Fitzgibbon však Alianci varoval, že vojenská přítomnost jeho země v Afghánistánu je neudržitelná, pokud australská vláda nezíská lepší přístup ke strategickým plánům. O zvýšení počtu sil začalo jednat i Německo.

Spojené státy zapůjčily českým vojákům v Afghánistánu 26 bojových vozidel Humvee. Dvacet jich budou používat příslušníci českého PRT v provincii Lógar, zbylých šest má k dispozici jednotka speciálních operací Vojenské policie působící v nebezpečné provincii Hílmánd na jihu Afghánistánu.

Autor: Sabina Introvičová – PRT Lógar

Konečná rozhodnutí jsou očekávána na summitu NATO v Bukurešti, na kterém se chystá americký prezident George Bush znovu požádat spojence o vyslání dalších jednotek pro misi v Afghánistánu.

Česká armáda počet vojáků v zemi zdvojnásobila

Počet příslušníků české armády se letos v Afghánistánu zdvojnásobí. K navýšení počtu českých vojáků dochází zejména v souvislosti se zprovozněním českého provinčního rekonstrukčního týmu v provincii Lógar.

Armáda však také připravuje další misi libereckých chemiků. Vojáci z mechanizované roty 31. brigády radiční, chemické a biologické ochrany by od poloviny roku měli chránit základnu nizozemského rekonstrukčního týmu v nebezpečné jihoafghánské provincii Uruzgán.

V současnosti působí v Afghánistánu zhruba 340 příslušníků české armády. ●

Píšíme informace o misi ISAF v Afghánistánu a českém provinčním rekonstrukčním týmu:

- Internetové stránky českého PRT www.prtlogar.cz
- Zpravodajství na natoaktual.cz:
 - [NATO: Afghánistán není jen náš problém](#) (7.2.2008)
 - [Šéf týmu pro Afghánistán: Chceme se vyhnout humanitárnímu turismu](#) (6.3.2008)
 - [Bez podpory veřejnosti hrozí misi v Afghánistánu kolaps, míní Gates](#) (13.2. 2008)
 - [Afghánistán musí bojovat s opiem a korupcí](#) (19.1.2008)

Máme AMRAAM. A co bude dál?

Nová výzbroj umožní českým letcům plně využít schopností Gripenů

Zbyněk Pavlačík

Konec loňského roku se do historie české armády zapíše jako jeden z milníků její historie. Důvodem je dodání dlouho očekávaných střel středního dosahu pro ničení vzdušných cílů AMRAAM – výkonného zbraňového systému, jakým česká armáda nikdy nedisponovala. Jde o zbraň, kterou ve své kategorii řada expertů považuje za vůbec nejlepší na světě.

Protože je sebelepší letoun bezcenný bez účinných zbraňových systémů, význam této události lze srovnat například s přezbrojováním pístových letounů na proudové stíhačky počátkem padesátých let. Americké střely AIM-120C-5 AMRAAM totiž významně ovlivní celkovou taktiku možností vedení vzdušného souboje, která tímto prodělává značný kvalitativní skok kupředu.

Hlavní předností AMRAAMů totiž je možnost vést tzv. vzdušný souboj BVR – Beyond Visual Range, tedy za hranicí viditelnosti. Čeští stíhači tak mají vůbec poprvé v historii možnost ničit cíle za jejich vizuálním horizontem.

Vzdušné síly převzaly 24 kusů ostrých střel plus 2 kusy cvičné verze, přičemž jejich předpokládaná životnost se odhaduje až na pětadvacet let, což vysokou pořizovací cenu – 600 000 USD (aktuálně za jeden kus necelých 10 miliónů korun) – dostává do poměrně příznivějšího světla. Doplněny budou dvojicí raket AIM-9 Sidewinder, kterých má české letectvo více než osm desítek. Kombinací obou zbraňových systémů se docílí maximální využití schopností letounu v celém rozsahu vzdáleností.

Střely AMRAAM navíc vzdušným silám umožňují zasahovat proti cíli ve všech meteorologických podmínkách – u raket Sidewinder totiž je nezbytný vizuální kontakt mezi pilotem a případným cílem, což je silně problematické v nízké či nulové viditelnosti v návaznosti na konkrétní meteorologické podmínky.

V době Varšavské smlouvy bylo československé letectvo vyzbrojeno sovětskými řízenými raketami vzduch-vzduch R-73 (obdoba typu Sidewinder) a R-27, které se přibližovaly kvalitám AMRAAMů, avšak byla u nich nutnost cíl na vzdálenost do 45 kilometrů ozářit paprskem, což systém AMRAAM nevyžaduje – navádí se sám vlastním radarem.

Vysoká pořizovací cena je však překážkou možnosti nácvičku ostrých střel, které čeští letci po dlouhé

odmlce v loňském roce prováděli na střelnici ve Švédsku se zmíněnými raketami krátkého dosahu Sidewinder. Výcvik použití AMRAAMů je tak naplánovaný pouze na speciálních trenažérech.

Střely AMRAAM budou umístěny na 21. základně taktického letectva v Čáslavi, kde zatím probíhá jejich intenzivní přejímání a seznamování pozemního personálu. Operační připravenosti chce armáda dosáhnout k 1. lednu 2009. Ze stávajících počtů vychází, že na každý z dvanácti kusů jednomístné verze JAS-39C Gripen připadají dva kusy střel AMRAAM.

Hlavní přínosy zařazení střel AMRAAM do výzbroje Armády České republiky:

- 1) **Navýšení bojových schopností a kapacit využitelných pro NATO** – zařazením do výzbroje se výrazně zvyšuje bojeschopnost českých vzdušných sil, které zahajují nácvičku zcela nové taktiky vedení vzdušných soubojů na střední vzdálenost. Dále se posilují kapacity nabízené NATO – například pro systém pohotovostní ochrany vzdušného prostoru NATINEADS a dále pro uvažované nasazení Gripenů k tzv. airpolicingu Pobaltí v příštím roce.
- 2) **Dokončení zavádění Gripenů do výzbroje** – teprve se střelami AMRAAM se nejmodernější letoun českého letectva JAS-39 Gripen stává skutečně plnohodnotnou zbraní – dosud byl vyzbrojen pouze raketami krátkého doletu Sidewinder a palubním kanónem Mauser, čímž jeho bojová hodnota nebyla plně využita.
- 3) **Kontakt se špičkovými technologiemi** – česká armáda se v tomto segmentu stala členem „elitního klubu“ třiatřiceti zemí, které mají AMRAAM ve výzbroji. Získala tím rovněž přístup k softwaru a dalším důležitým technologiím, což zpětně významně zvyšuje znalosti a dovednosti nejenom pilotů, ale celého leteckého personálu.

Tato skutečnost rovněž zvyšuje atraktivitu služby ve vzdušných silách pro další generace pilotů i pozemního personálu.

Při výčtu všech pozitiv je dobré si současně uvědomit, že vstupem do „klubu elit“ se automaticky nestaneme mocností evropského významu. Brání tomu především počet pronajatých Gripenů - 12 jednomístných + 2 dvojímístné.

Pro srovnání: Spojenecká letectva populačně srovnatelných členských států NATO, s výjimkou Portugalska se dvaceti letouny F-16, disponují řádově vyššími počty supersoniků: Belgie má F-16 dvaasedmdesát, Dánsko osmašedesát a Řecko dokonce devadesát tři nadzvukových bojových letounů tří typů (F-4, F-16 a Mirage).

Bylo by chybou, pokud by rozvoj taktických vzdušných sil na pár let skončil zavedením AMRAAMů do výzbroje. Tento okamžik navzdory svému významu představuje úspěšné završení první fáze jejich rozvoje – tedy přezbrojení na nesovětský typ.

Dalším významným rozdílem oproti uvedeným letectvům je scházející nácvik některých bojových činností, zejména pak tzv. Close Air Support (letecké podpory pozemním jednotkám), který je dle zkušeností a poznatků z operací na Západním Balkáně, v Iráku a zejména Afghanistanu naprosto klíčový a který u nás v omezené míře provádějí pouze osádky lehkých bitevníků L-159 a bitevních vrtulníků. Naše letectvo však navíc bohužel nedisponuje odpovídající municí – raketami, laserově naváděnými pumami nebo speciálními kontejnery, kterých má NATO nedostatek.

V roce 2014 skončí pronájem Gripenů a do té doby musí být rozhodnuto o další podobě českého letectva – zda bude pokračovat projekt Gripen nebo bude přijato jiné rozhodnutí. Desetiletý pronájem Gripenů bylo provizorní řešení přijaté na základě problémů státního rozpočtu způsobených řešením následků povodní v roce 2002. Původní vládní koncepce totiž počítala s pořízením dvou, a nikoliv pouze jedné, letky nadzvukových bojových letounů, přičemž jedna by byla vyčleněna pro Air Policing (což dnes Gripeny plní) a druhá pak pro potřeby NATO (což zatím není). ●

Češi jako první sovětské MiGy zavedli i se jich zbavili

Když v dubnu 2005 dosedl na plochu čáslavského letiště první JAS-39C Gripen s českými výsostnými znaky, tak se Česká republika stala prvním státem bývalé Varšavské smlouvy, která do výzbroje zařadila nadzvukový bojový letoun nesovětské výroby a která sovětské stroje zcela nahradila.

Stejně jako v Praze v roce 1991 zanikla Varšavská smlouva, tak dalších čtrnáct let poté symbolicky u nás začal konec sovětského monopolu na tuto strategickou část výzbroje v nových členských zemích NATO - Maďaři zavedli Gripeny, stejně jako Poláci F-16, až počátkem roku 2006.

Málokdo si už dnes vzpomene, že českoslovenští letci začali sovětské letouny využívat již koncem první republiky v době silícího nacistického ohrožení.

V roce 1937 Moskva začala dodávat Praze bombardéry SB-2, které v době květnové i zářijové mobilizace v roce 1938 tvořily nejmodernější část letectva. Na sovětských letounech pak bojovali českoslovenští piloti na východní frontě a po osvobození se s nimi vrátili do vlasti.

Sovětské letouny tak tvořily významnou část výzbroje našeho vojenského letectva po 55 let z 90 let celkové existence.

Jako historický paradox může působit skutečnost, že právě komunistické Československo koncem čtyřicátých let získalo jako vůbec první stát východního bloku moderní sovětské proudové letouny Jak-17, Jak-23 a MiG-15 a po více než pětadesáti letech opět jako první země bývalého východního bloku sovětskou bojovou proudovou techniku definitivně opustila.

Jakkoliv ale komunistická propaganda stále zdůrazňovala, že letectvo Československé lidové armády je vybaveno moderními sovětskými bojovými letouny, byla to pravda jen částečná. Samozřejmě, počátkem padesátých let letouny MiG-15 či koncem let osmdesátých MiG-29 představovaly světovou špičku ve své třídě. Sovětský svaz však spolu s nimi však nikdy svému „bratrskému spojenci“ nikdy zároveň nedodal své nejlepší zbraňové systémy, což platí zejména pro MiG-29.

O čem se psalo před pěti lety...

18.1.2003

Chemiky v Kuvajtu posílí 107 vojáků

Lubomír Světnička, natoaktual.cz

Česká republika posílí chemickou jednotku v Kuvajtu o 107 vojáků. Poslanecká sněmovna schválila nasazení českých vojáků v případné válce proti Iráku. Poslanci původní návrh, který den předtím schválil Senát, pozměnili. Podle usnesení bude muset nasazení do válečných operací posvětit vláda, a to v případě, že ozbrojený zásah v Iráku bude požadovat Rada bezpečnosti OSN.

Bez mandátu OSN by se čeští chemici mohli zapojit do záchranných a humanitárních akcí jen pokud by Irák použil zbraně hromadného ničení proti civilistům nebo spojeneckým jednotkám.

Usnesení poslanecké sněmovny o Iráku po dvoudenních jednáních podpořilo 144 poslanců ze 194. Proti bylo 43 zákonodárců, především z KSČM. Do poslední chvíle nebyl přítom znám ani názor poslanců za KDU-ČSL a ČSSD.

Obě komory tedy podpořily vládní návrh, který počítá s tím, že k nasazení české protichemické jednotky je potřebný mandát OSN.

Přesný termín, kdy další skupina chemiků do Kuvajtu vyrazí, zatím není znám. Ministr obrany Jaroslav Tvrdík pouze sdělil, že by současný kontingent českých specialistů na americké základně Camp Dauha mělo posílit 107 vojáků. V oblasti by tak poté působilo 358 českých vojáků.

O vyslání dalších českých chemiků požádaly Spojené státy na přelomu roku. Američané přitom chtějí od České republiky jasné stanovisko, jak a zda může v případě válečné operace proti Iráku - ať už s mandátem OSN či bez něj, spojeneckým silám pomoci.

Po změně mandátu by už čeští chemici ke vstupu na území dalšího státu neměli potřebovat souhlas tamní vlády. V souvislosti se stupňujícím se tlakem na Irák požádaly Spojené státy Českou republiku také o povolení přeletů a krátkodobého pobytu amerických jednotek v republice.

Do Spojených států a do Kuvajtu se chystají armádní velitelé, kteří budou vydávat rozkazy české protichemické jednotce v Kuvajtu. Do floridské Tamy, kde se na velitelství USCENTCOM připravuje možná operace vůči Husajnovu režimu v Iráku, by měl odletět velitel českých specializovaných sil, brigádní generál Petr Pavel. Náčelník českých chemiků Dušan Lupuljev by se zase měl o víkend vypravit přímo do Kuvajtu, kde by měl na místě velet českému kontingentu.

Na vojenském nasazení chemiků se předtím shodli ministři vlády i prezident Václav Havel. V Senátu bylo pro pomoc České republiky a případné nasazení chemiků celkem 77 senátorů. Tři senátoři se zdrželi hlasování a pouze dva senátoři při projednávání vládního návrhu oznámili, že budou hlasovat proti.

Náměstek ministra zahraničí Alexandr Vondra ještě před hlasováním v Senátu uvedl, že pokud by se Česká republika zapojila do vojenské akce proti Bagdádu, mohla by její armádní protichemická jednotka rozšířit své působení z Kuvajtu například do Turecka, případně dalších zemí sousedících s Irákem. Čeští chemici se přitom dosud podíleli jen na protiteroristické operaci Trvalá svoboda.

Rada bezpečnosti OSN loni v listopadu schválila rezoluci, která zpřísnila podmínky zbrojních inspekcí v Iráku. Rezoluce hrozí Bagdádu vážnými následky, pokud Iráčané nesplní požadavky mezinárodního společenství. Pro tento případ se ale počítá se zvláštním zasedáním Rady bezpečnosti OSN. ●

Kosovo je samostatné, reakce se různí

Nezávislost Kosova přinesla násilnosti i další otazníky ohledně stability Balkánu

Adéla Tomíčková

Srbská provincie Kosovo v únoru vyhlásila nezávislost, což vyvolalo vlnu násilí ze strany Srbů, protesty a politické diskuze po celém světě. Spojené státy a velké země Evropské unie samostatný stát uznaly, některé však stále otálejí. Samostatné Kosovo je precedencem, v němž našli oporu další národy a skupiny obyvatel, které požadují svoji nezávislost. Na obraně kosovských hranic a na udržení klidu v provincii se podílejí i čeští vojáci.

Mezinárodní organizace otázku Kosova nevyřešily

Ani OSN ani Evropská unie nedokázaly najít způsob, jak vyřešit problematiku samostatnosti srbské provincie Kosovo a předejít následným násilnostem a politickým sporům. Kosovo proto vzalo osud do svých rukou. Počátkem nového roku kosovský parlament schválil novou vládu. Do jejího čela usedl bývalý vůdce Kosovské osvobozené armády Hašim Thaçi. Ten zákonodárcům slíbil brzké vyhlášení nezávislosti Kosova na Srbsku.

Srbský prezident Boris Tadič v lednu před Radou bezpečnosti OSN prohlásil, že Srbsko nikdy neuzná nezávislé Kosovo, avšak nepoužije ozbrojené síly k vyjádření svého nesouhlasu. Ruský vyslanec u OSN podpořil srbského prezidenta a zaručil se, že se samostatné Kosovo nikdy nestane členem OSN ani žádné jiné mezinárodní organizace.

S blížícím se termínem odtržení Kosova od Srbska požádal Bělehrad Radu bezpečnosti OSN o mimořádné zasedání, na kterém by se otázka Kosova znovu projednala. Tuto žádost podpořila i ruská vláda. Rada bezpečnosti v polovině února jednala za zavřenými dveřmi o hrozícím jednostranném vyhlášení nezávislosti srbské provincie, zvrát do běhu událostí však toto zasedání nepřineslo.

Kosovo vyhlásilo samostatnost, úplného uznání se nedočkal

Dle předpokladů vyhlásila Priština samostatný stát Kosovo 17. února. Pro deklaraci se vyslovilo 109 poslanců, proti žádný. "Počínaje dneškem je Kosovo hrdým, samostatným a svobodným státem," řekl premiér Hašim Thaçi. Evropská unie a OSN s předstihem rozmístily do oblasti Kosova svoje vojáky, aby tak předešly násilnostem.

Bezprostředně po odtržení Kosova od Srbska odsoudily tento akt Bělehrad a Moskva, která ještě večer téhož dne svolala zasedání Rady bezpečnosti OSN. Svůj nesouhlas projevil zanedlouho i tisíce

Srbů, kteří se shromáždili před americkou ambasádou v Bělehradě, kritizovali zejména USA a Severoatlantickou alianci. Na budovu ambasády házeli kameny.

Oproti tomu Albánie a Irsko přislíbily okamžité uznání nového státu. OSN, EU a NATO vyzvaly všechny zainteresované strany ke klidu. Česká republika zřejmě nezávislost Kosova uzná během jara. V polovině března uznalo samostatné Kosovo již šestnáct členů EU a Spojené státy, k nimž se posléze přidala i Kanada a Japonsko. Proti však stále vystupuje například Španělsko, Kypr, Slovensko, Řecko a Rumunsko, tedy země, které samy řeší problémy národnostních menšin, jež se cítí odtržením Kosova od Srbska ve svých snahách o osamostatnění podpořeny. Podle odcházejícího prezidenta Vladimira Putina Rusko uzná nezávislost Kosova pouze v případě souladu s mezinárodním právem a se souhlasem Srbska.

Odtržení Kosova: Násilnosti a pád srbské vlády

Na počátku března podal srbský premiér Vojislav Koštunica demisi, což zapříčinilo pád srbské vlády. Koštunica vyčetl koaličním partnerům, že jsou ochotni vzdát se Kosova za přízeň Evropské unie. Prezident Tadič rozpustil parlament a vyhlásil na 11. května předčasné volby. Květnové hlasování je považováno za nejdůležitější od pádu Slobodana Miloševiče.

Několik dní po vyhlášení samotného Kosova došlo k zapálení americké ambasády v Bělehradě, které přineslo oběť ze strany demonstrantů. Protesty v samotném Srbsku, ale i evropských hlavních městech pokračovaly i v březnu. V polovině března došlo k zatím nejtvrdějším útokům ze strany Srbů na mezinárodní jednotky. Stovky protestujících zaútočily na jednotky NATO v kosovské Mitrovici automatickými zbraněmi. OSN se rozhodla k preventivnímu stažení jednotek z oblasti. Střetu předcházelo zatčení několika demonstrujících Srbů. Další demonstranti je však osvobodili a násilně

obsadili soud OSN, na kterém spolupracovali policisté Spojených národů a mírové jednotky NATO. Konflikt si vyžádal první oběť na straně mezinárodních sil, ukrajinského příslušníka policie OSN. Po násilných střetech mezi Srby a mezinárodními jednotkami zůstala kosovská Mitrovica v polovině března vojenskou zónou. Jednotky NATO uzavřely severní část města, kterou obývá srbská menšina. Ulice byly pod dohledem vojáků v obrněných transportérech.

České jednotky udržují v Kosovu klid

Na začátku ledna začala česká armáda se střídáním sil v Kosovu. Z pražského letiště ve Kbelích odletěla armádním speciálem první padesátka vojáků. V mírové misi KFOR pod velením NATO budou Češi působit půl roku. České vojáky v Kosovu navštívila v polovině ledna ministryně obrany Vlasta Parkanová. Na velitelství KFOR Parkanová jednala o dalším působení českých vojáků na Balkáně a o nasazení záložní roty českých vojáků.

Na požádání velitele mírových jednotek KFOR ve střední části provincie Gerarda Hagartyho vyslalo

v únoru Česko do Kosova záložní rotu o síle 116 vojáků. Po odtržení provincie Kosovo od Srbska se čeští vojáci zapojili do obrany kosovských hranic před srbskými demonstranty. Při prvním vyslání české jednotky na přechod Gate 3 u obce Merdare vojáci nemuseli zasahovat proti demonstrantům, kteří zde pálili pneumatiky, házeli kamení a vykřikovali hesla na protest proti vyhlášení kosovské nezávislosti. Nedlouho po té byli čeští vojáci vysláni na hraniční přechod Gate 4, kde zhruba 150 vojenských veteránů na protest pálilo pneumatiky a házelo kamení.

Od března plnili příslušníci AČR v Kosovu nový úkol, monitorovali kosovsko-srbskou hranici v délce sta kilometrů a pravidelně hlídkovali podél pomyslné dělící čáry společně se srbskými vojáky. Záložní jednotka se 18. března vrátila do České republiky, v pohotovosti bude až do konce letošního června. Velitelství mírových sil ji může kdykoliv povolát zpátky. V současnosti v Kosovu působí 407 vojáků české armády, jejich počet se oproti loňskému roku snížil téměř o sto příslušníků. ●

NEWSLETTER NATOAKTUAL.CZ

pravidelný elektronický souhrn zpráv z bezpečnostní politiky.

Redakce natoaktual.cz připravuje již déle než čtyři roky každý den zprávy z oblasti bezpečnostní a zahraniční politiky pro zpravodajský portál iDNES.cz i další média. Narůstající zájem nás v roce 2005 přivedl k myšlence vytvořit produkt, který dosud v českém prostředí scházel – pravidelný z přehledně zpracovaný souhrn všeho podstatného, co v této oblasti přinesl uplynulý týden.

Každé pondělní odpoledne Vám proto nabízíme formou newsletteru do Vaší emailové schránky nejen souhrn nejdůležitějších zpráv, ale také výběr nejzajímavějších původních analýz a komentářů.

Newsletter natoaktual.cz je všem zájemcům rozeslán již od jara 2005 a v současnosti má zhruba 1100 odběratelů, jejichž spektrum sahá od středoškolských pedagogů, diplomatů, mluvčích ministerstev, bezpečnostních expertů až po studenty a laickou veřejnost.

Newsletter natoaktual.cz je unikátním projektem a současně jediným informačním produktem svého druhu v českém jazyce.

V případě zájmu o více informací či registraci prosím navštivte stránky www.natoaktual.cz nebo nás kontaktujte na emailové adrese info@natoaktual.cz.

Natoaktual.cz newsletter je společným produktem projektů Informační centrum o NATO a natoaktual.cz, jejichž realizátorem je Jagello 2000 za podpory Ministerstva zahraničních věcí České republiky.

Srbsko opět na rozcestí

Analýza situace na západním Balkáně po vyhlášení nezávislosti Kosova

Klára Bratová

Cesta kosovských Albánců k osamostatnění se úspěšně završila 17. února a na Balkáně tak přibyl další samostatný stát. Zatímco se rozšiřuje počet států, které samostatné Kosovo uznávají, politiky, analytiky, akademiky i média nadále zajímá celá řada otázek, které s tímto krokem souvisejí.

Nejvýznamnějším problémem je bezesporu mezinárodní právo, a to jak právní opora uznání nezávislého Kosova, tak i spor, která zásada má vlastně přednost – zda-li právo národa na sebeurčení anebo zachování teritoriální integrity suverénního státu. Jiným zcela specifickým okruhem otázek je možný dopad kosovské nezávislosti na podobné regiony ve světě, stejně jako vliv tohoto kroku na stabilitu Balkánu. Dalším problémem, který zatím zůstává nevyřešen, je udržitelnost a soběstačnost existence nezávislého kosovského státu. O tom všem by bylo možné napsat několikasetstránkové knihy. Já se v následujícím krátkém textu pokusím zamyslet nad otázkou současné situace v Srbsku, které je konfrontováno s realitou kosovské nezávislosti.

I zde však bude nutné udělat malý exkurs do minulosti. Všeobecně je totiž kosovská otázka dávana do souvislosti pouze s politikou Slobodana Miloševiče, který Kosovo nejprve zbavil autonomie, aby následně přistoupil k razantním vojenským krokům. Je třeba zdůraznit, že situace v Kosovu, na kterou mezinárodní společenství reagovalo ihned a velmi razantně¹ bombardováním a následným ustavením mezinárodní správy OSN bylo dovršením krize, která měla mnohem hlubší kořeny. Souvisela jednak se zoufalou ekonomickou situací tohoto regionu, který patřil a stále patří mezi nejzaostalejší v Evropě², a jednak s narůstajícími politickými požadavky. Agresivní politika a neuvážené kroky S. Miloševiče byly v této souvislosti dá se říct poslední kapkou, jak pro kosovské Albánce, tak především pro mezinárodní společenství.

V roce 2000 byl Miloševičův režim poražen. Proces demokratizace však neprobíhal úplně hladce a společenské změny byly často brzděny Miloševičovými pohrobky. Novou demokratickou vládu Srbska čekal nejen opožděný proces ekonomické tranzice, ale také nelehký úkol vypořádat se s válečnými zločinci a vyřešit vztah s Černou Horou. Kosovo by tak pro novou srbskou vládu bylo nejspíš příliš velkým soustem a mezinárodní společenství se rozhodlo s řešením této otázky vyčkávat.

Právě ono vyčkávání bylo podle mého názoru velmi kontraproduktivní a ve svém důsledku skutečně vedlo k tomu, že se nezávislost Kosova stala jediným možným řešením.. Díky jednotkám NATO (KFOR) byl sice v oblasti udržován relativní klid, velmi ambiciózní cíle mise OSN (UNMIK) však nebyly až na výjimky³ dosaženy. Kosovští Albánci si od roku 1999 zvykali na svou vlastní samosprávu a postupně se tak připravovali na faktickou nezávislost.

Z diskuzí politiků a z veřejného mínění ve Srbsku však Kosovo nezmizelo. Právě naopak. Společně s haagským tribunálem představovalo nadále barometr vztahů Srbska k Západu. Stále živá vzpomínka na bombardování, pocit mezinárodní ostrakizace spolu s neustálou politikou podmiňování, ale především vnitřní problémy slabé demokracie velmi rozdrobeného politického spektra a nelepšící se ekonomická situace vedly k opětovnému příklonu srbské společnosti k nacionalistickým a radikálním stranám⁴. Hrozící radikalizace srbské politické scény,

¹ Tuto strategii je třeba vnímat v kontextu předchozích jugoslávských konfliktů, především pak selháním mezinárodního společenství v Bosně a Hercegovině.

² Region Kosova byl coby nejzaostalejší region hlavním příjemcem rozvojové pomoci v Titově Jugoslávii, na kterou ročně směřovalo 1,5 – 2 % HDP SFRJ. Přes určitý růst kosovské ekonomiky byl však celkový efekt velmi sporný. Zajímavé je, že ani osm let mezinárodní správy nepomohlo vyřešit ekonomické problémy Kosova. Tento neúspěch byl často přičítán právě nedořešenosti otázky statusu Kosova.

³ V této souvislosti bývá uváděno zřízení velkého množství institucí.

⁴ V posledních parlamentních volbách v lednu 2007 získala Srbská radikální strana (SRS) absolutně největší podíl hlasů, 28,7 %, a z 250 křesel v parlamentu tak obsadila 81 míst. Na vládě se však nepodílela. Podobně úspěšná byla SRS i v předchozích parlamentních volbách v roce 2003 kdy získala 27,7 % (82 mandátů). Problémem není pouze rostoucí obliba SRS, ale postupná radikalizace Demokratické strany Srbska (DSS).

tak často zmiňovaná v analýzách, se tak již de facto stala realitou.

Ani načasování řešení kosovské otázky k žádoucímu výsledku nepřispělo. Srbská společnost a politická reprezentace je v této otázce možná více jednotná, než by byla ihned po svržení Slobodana Miloševiče. Kosovský mýtus, který tuto provincii prezentuje jako kolébku a srdce srbského státu za sedm a půl let trvající demokracie v Srbsku nevyzrála a Kosovo je paradoxně jedním z mála témat, které sjednocuje srbskou politickou scénu.⁵

Kromě otázky Kosova se představitelé všech parlamentních stran shodovali v proevropském kurzu srbské politiky. Tato shoda však s kosovskou nezávislostí vyprchala. Přestože i v rámci EU existují země, které zatím nezávislé Kosovo neuznaly⁶, hlavním důvodem je připravovaná mise EU (EULEX), která vystřídá misi OSN (UNMIK). Členství Srbska v EU bez Kosova je tak pro část politických stran zcela vyloučeno. Celá záležitost je o to pikantnější, že tento střet v prioritách budoucí srbské politiky rozdělil strany současné vládní koalice, a to navíc za situace, kdy se měla podepsat Stabilizační a asociační smlouva s EU.

Další směřování Srbska do EU je tedy ohroženo. Předčasné parlamentní volby plánované na 11. května mohou s budoucím směřováním země velice zamíchat. Lze očekávat, že hlas radikálů ještě více zesílí a Srbsku tak hrozí další období izolace.⁷ Pokud se naplní ten nejčernější scénář, pak výsledkem voleb bude koalice Srbské radikální strany s Demokratickou stranou Srbska dosavadního premiéra Vojislava Koštunici, podporovaná Miloševićovou Socialistickou stranou Srbska. Pokud by snad proevropsky orientované strany uspěly, jejich vláda by byla opět velmi závislá na podpoře ze strany DSS. Právě na rozhodnutí premiéra Koštunici tak bude do značné míry záviset srbská budoucnost.

Bylo by asi přehnané očekávat nějaký otevřený vojenský konflikt, krátkodobě lze tedy radikalizaci

⁵ Výjimkou je v této otázce pouze pozice LDP (Liberálně-demokratické strana), která již několik let otevřeně prohlašuje, že Kosovo je de facto nezávislé a že není v zájmu Srbska trvat na znovuoobnovení suverenity nad tímto ekonomicky zaostalým regionem.

⁶ Začátkem března, kdy vznikal tento text, Kosovo z členských států EU ještě neuznaly Bulharsko, Česká republika, Kypr, Maďarsko, Malta, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko a Španělsko.

⁷ Analytikové za jeden z pravděpodobných scénářů považují vznik koaliční vlády SRS a DSS s podporou Socialistické strany Srbska (SPS).

srbské politické scény vnímat jako menší nebezpečí pro stabilitu Balkánu než nespokojenost kosovských Albánců. Každopádně Srbsko se ze ztrátou Kosova jen tak nesmíří, zůstane balkánským enfant terrible a potencionálně může jeho ukřivdění v budoucnosti přerůst v novou vlnu revisionismu.

Je však důležité zmínit fakt, že Kosovo není jedinou otázkou, která Srbsko radikalizuje. Mnohem důležitější je dle mého názoru nelepšící se ekonomická situace.⁸ Ačkoliv od roku 2000 zaznamenává srbská ekonomika stabilní hospodářský růst, musíme si uvědomit, že během krize v devadesátých letech kleslo HDP o 50 %. Pokud by tedy růst pokračoval přibližně 5% tempem, pak by byla úroveň roku 1989 dosažena až v roce 2020.⁹ Je přitom všeobecně známou skutečností, že firmy pro své investice preferují země s ekonomickou a politickou stabilitou, což se o Srbsku asi ještě dlouho nebude moci říct. Znamená to pro radikalizující se Srbsko nastartování začarovaného kruhu?

Kromě vnitropolitických důsledků jsou zde i možné mezinárodněpolitické dopady. Přestože srbská diplomacie reagovala na uznání kosovské nezávislosti stažením několika svých velvyslanců, žádné větší kroky si jako malý stát de facto ani nemůže dovolit. Potencionálně velký problém by však mohl představovat již zmíněný odklon od proevropského kurzu. Toto rozhodnutí by totiž při letmém pohledu na mapu Evropy mohlo do značné míry ovlivnit geopolitiku evropského sjednocování a není tedy rozhodně ani v zájmu samotného Bruselu. Zároveň by se za této situace „samo-izolované“ Srbsko mohlo stát velmi snadným prostorem pro realizaci strategických zájmů Ruska.

Předčasné parlamentní volby tak budou pro srbskou veřejnost opět znamenat volbu mezi izolací a integrací. Každý srbský občan bude přinucen zvážít

⁸ Srbská ekonomika v posledních letech sice vykazuje cca 5% růst HDP, nadále ji však trápí vysoká inflace 10,7 % (1/2008), stejně jako vysoká nezaměstnanost 28,9 % (3/2007). Průměrná hrubá mzda dosahuje asi 450 eur. Jen pro srovnání, HDP v roce 2000 byl na úrovni 55 % HDP z roku 1990.

⁹ Zajímavá je v této souvislosti také skutečnost, že Srbsko nadále splácí zahraniční dluh Kosova. Pokud se totiž rozhodlo neuznat nezávislosti Kosova, nic jiného, než nadále splácet, mu totiž nezbývá. Tento rok se v rozpočtu Srbska počítá s částkou 42,7 mld. dinárů (512 mil Eur) z čehož 5 mld. dinárů (60 mil. Eur) tvoří splátka dluhu Kosova. Viz: Zpráva Ministerstva financí Srbska in <http://www.mfin.sr.gov.yu/news-src/1357/>.

cenu ztráty Kosova a porovnat ji s budoucími výhledy Srbska a členstvím v EU, které však nadále zůstává bez jasných kontur.

Ať již volby dopadnou jakkoliv, bylo by naprosto mylné se domnívat, že srbská společnost nezávislost Kosovo jednoduše přijme. Kosovská otázka přirozeně nezmizí ani z proslovů srbských politiků a v budoucnosti může vážně dnes na oko stabilního Balkánu znovu rozdmýchat. Tento vývoj by však

jistojistě pomohla zmírnit ekonomická stabilita a reálný výhled na to, že může být lépe. Před diplomaty Evropské unie tak stojí velká výzva - přesvědčit srbskou veřejnost, že jim na nich opravdu záleží. Prvním krokem na této cestě by mělo jednoznačně být zrušení vízové povinnosti – jen tak se budou Srbové cítit vítáni, a ne jako občané druhé kategorie. Jen tak budou mít možnost vidět a poznat, o co by eventuálně mohli přijít. ●

Kalendárium

Přehled nejvýznamnějších událostí prvního čtvrtletí roku 2008

3. ledna 2008 – AFGHÁNISTÁN: Polsko oznámilo, že vyšle do země dalších 400 vojáků

8. ledna 2008 – AČR V KOSOVU: Armáda České republiky zahájila střídání českých sil v Kosovu. V současnosti zde působí 407 příslušníků.

10. ledna 2008 – AFGHÁNISTÁN: Spojené státy přislíbily, že do Afghánistánu pošlou dalších 3200 vojáků.

1. února 2008 – AFGHÁNISTÁN: Spojené státy zaslaly spojencům ostře formulovaný dopis, ve kterém je důrazně požádaly o navýšení sil na jihu Afghánistánu.

7.- 8. února 2008 – AFGHÁNISTÁN: Ve Vilniusu se konala schůzka ministrů obrany NATO kvůli dalšímu postupu Aliance v Afghánistánu.

14. února 2008 – PROTIRAKETOVÁ OBRANA: NATO otevřelo v nizozemském Haagu své první testovací zařízení obrany proti balistickým raketám krátkého až středního doletu.

17. února 2008 – KOSOVO: Kosovská vláda vyhlásila nezávislost Kosova na Srbsku. Vyhlášení následovaly násilnosti ze strany Srbů a mezinárodní diskuze ohledně uznávání nového nezávislého státu.

22. února 2008 – AČR V KOSOVU: Zvláštní česká vojenská jednotka na potlačování davu musela vyjet na pomoc kosovské policii na hranicích se Srbskem.

3. března 2008 – AČR V AFGHÁNISTÁNU: Z letiště Brno-Tuřany odletěla čtyři BVP-2 do Afghánistánu, kde mají chránit základnu českého PRT v Lógaru.

13. března 2008 – AFGHÁNISTÁN: Vesničané v provincii Kunar na východě Afghánistánu pomohli vojákům ISAF a vládním jednotkám překazit chystané útoky Talibanu.

14. března 2008 – AFGHÁNISTÁN: Kanada svou misi v Afghánistánu prodloužila až do roku 2011.

17. března 2008 – AČR V AFGHÁNISTÁNU: Český voják zemřel při útoku sebevraha v jihoafghánské provincii Hílmand.

18. března 2008 – KOSOVO: Z Kosovské Mitrovice se stala vojenská zóna. Jednotky NATO uzavřely severní část města, kterou obývá srbská menšina.

19. března 2008 – ČESKÝ PRT: Český rekonstrukční tým zahájil činnost v provincii Lógar na jihovýchodě Afghánistánu.

Chystáme...

Červencové vydání čtvrtletníku Natoaktual Quarterly Review (NQR 2/2008) mimo jiné přinese ohlédnutí za dubnovým summitem Severoatlantické aliance v Bukurešti.

Robert Bell: Cena našťestí přestává být určujícím kritériem

Rozhovor s bývalým náměstkem generálního tajemníka NATO pro obranné investice

Petr Zlatohlávek

Severoatlantická aliance se v oblasti obranných investic dlouho řídila principem přidělování zakázek nabídce s nejnižší cenou a mnohokrát se tak spálila. "V NATO nyní narůstá ochota vyhodnocovat nabídky spíše na základě nejlepší hodnoty," říká v exkluzivním rozhovoru pro NQR americký expert Robert Bell, který byl v NATO na pozici náměstka generálního tajemníka za obranné investice odpovědný.

Mohl byste nejdřív objasnit, co je úkolem náměstka generálního tajemníka NATO (ASG) pro obranné investice?

Generální tajemník má šest náměstků, kteří jsou vlastně jeho hlavními poradci a rovněž poradci mezinárodního sekretariátu NATO. Jejich úkolem je podporovat vedení Aliance a řídit agendu a plánování v oblasti, za niž odpovídají. To znamená, že ASG například předsedá komisím, složeným zpravidla ze zástupců všech členských zemí NATO, jež se "jeho" problematikou zabývají. Jako předseda takové komise napomáhá dosažení dohod, které připravuje, prosazuje a pak i někdy prosí o jejich schválení.

Mou oblastí byly obranné investice, tedy jednak podpora alianční spolupráce při vyzbrojování, a jednak předsednictví dvou orgánů. Prvním je Rada národních ředitelů pro vyzbrojování (CNAD - Conference of National Armaments Directors), což jsou vyšší představitelé ministerstev obrany zodpovědní za vyzbrojování národních armád. Druhou je pak Rada NATO pro konzultace, velení a řízení (NC3B - NATO Consultation, Command and Control Board), která dohlíží na veškeré činnosti NATO v oblasti komunikací, čili satelitní komunikace, taktické komunikace, GPS a tak dále.

Co byste uvedl jako konkrétní příklad obranné investice NATO v poslední době?

Nejlepším příkladem je myslím protiraketová obrana. V době, kdy jsem byl náměstkem NATO, tedy v letech 1999-2003, se nám úspěšně podařilo převést celý koncept z fáze plánování až do fáze akvizice, kdy už tedy existoval konkrétní rozpočet a na základě vojenských požadavků se začínal realizovat alianční program na vytvoření protiraketové obrany bojiště, tedy schopnosti chránit jednotky v operaci.

Když říkáte nejlepší, naznačujete, že bylo obtížné projekt prosadit?

Pyšný jsem byl hlavně na to, že se nám podařilo program dostat do fáze, kdy jsme mohli žádat jednotlivé členské země o konkrétní finanční

Robert Bell

příspěvky na realizaci protiraketové obrany. Museli jsme v rámci centrály NATO absolvovat kolečko schvalovacích procesů, což znamenalo získat svolení pěti různých rozpočtových výborů nutných k rozhodnutí o vydání peněz na daný projekt. A to se nám podařilo během dvanácti týdnů, což je jeden z dobrých příkladů toho, kdy NATO jednalo rychle.

A když říkám výbor, nemyslím tím skupinku pár byrokratů z mezinárodního sekretariátu. Výbor zasedá u velkého stolu, kolem něhož sedí 27 lidí, tedy zástupci všech členských zemí a ASG, jenž schůzce předsedá. A NATO samozřejmě může rozhodovat pouze jednohlasně, a to i na úrovni výborů. Jenže nevýhodou takového postupu je, že jakákoli země může sama rozhodnutí zablokovat. Jelikož získat souhlas od 26 zemí je nesmírně obtížné, znamená úsilí o konsensuální souhlas v NATO neustálý boj a často i bojehlav. Nicméně není to nemožné a v případě protiraketové obrany to byl velký úspěch.

Když je tedy projekt obranných investic v NATO schválen, jak vypadá v praxi jeho financování? Čerpají se peníze spíše z rozpočtů NATO nebo od jednotlivých zemí?

V zásadě existují tři možnosti financování. Za prvé,

existují programy, které jsou hrazeny ze společných rozpočtů NATO, což je v případě bezpečnostních investic možné dvěma způsoby. Jednak prostřednictvím Programu bezpečnostních investic NATO (NATO Security Investment Program - NSIP), v němž je ročně zhruba 670 až 700 miliónů euro a z něhož se hradí například satelitní komunikace, stavba přístávacích drah, obnova základen nebo v našem případě testovací zařízení pro protiraketovou obranu. A jednak existuje velký vojenský rozpočet ve výši kolem miliardy euro. Z něj se platí společně financované části velitelství a operací, včetně Afghánistánu.

Projekty hrazené touto první možností financování musí projít daným generačním a schvalovacím procesem. Vojenští představitelé nejprve sestaví požadavek na určité schopnosti v podobě tzv. balíčku schopností ("capabilities package"), který vysvětluje o co přesně se v daném programu jedná a kolik peněz je potřeba. Každý takový balíček pak musí schválit Vojenský výbor NATO. Pak jej musí schválit další výbor, finanční, který se jmenuje Senior Resource Board (SRB), složený ze zástupců finančních institucí (ministerstev) různých zemí. Ti musí potvrdit, že požadovaná suma je rozumná a že si ji NATO může dovolit. Když je balíček schválen těmito výbory, putuje poté do Severoatlantické rady (North Atlantic Council - NAC), nejvyššího aliančního orgánu, pro konečné posvěcení. A teprve ve chvíli, kdy je takový balíček schválen NACem, je možné jej rozdělit do jednotlivých vyzbrojovacích projektů, jejichž realizací je pak za všechny pověřena buď určitá země, nebo alianční agentura, jako například NATO C3A. Ta posléze připraví soutěž, jejíž pomocí vybere firmu, která od NATO kontrakt na realizaci programu získá. To je tedy ta první možnost financování.

Za druhé, za značné množství věcí v NATO platí výlučně členské země samy. Když NATO například požádá o další vrtulníky, vozidla HUMVEES nebo zdravotnické jednotky pro operaci v Afghánistánu, svolá se tzv. konference na generaci sil, kde jsou členské země požádány, aby poskytly dané schopnosti. Finančně za ně pak odpovídají rovněž samy země.

A konečně třetí možností financování spočívá v tom, že se skupina zemí - ne všech členských zemí, ale určitý počet - rozhodnou vytvořit program a každá z nich finančně na jeho realizaci přispěje prostředky nezávisle na společných rozpočtech NATO. Tedy například vytvoření expertní skupiny odpovědné za vývoj Network-Enabled Capabilities (NEC - schopnosti využívající informačních sítí

k zefektivnění operací). Tento tým odborníků, kteří přišli do Bruselu a utvořili stálou pracovní skupinu, byl placen devíti zeměmi, z nichž každá přispěla několika stovkami tisíc dolarů, které tedy šly mimo společné alianční rozpočty.

Takhle by se až zdálo, že jakmile víte, na co peníze potřebujete, nabízí se hned několik možností, jak projekty snadno financovat.

Bohužel, u všech snah o modernizaci nebo u vyzbrojovacích projektů, jako třeba nákup letounů C-17 nebo aliančního pozemního sledovacího systému (Alliance Ground Surveillance system - AGS), jsou peníze vždycky problémem. Už proto, že všechny vlády jsou v případě jakéhokoli financování přirozeně pod neustálým tlakem. Ale to jen jeden ze tří důvodů, proč je obtížné sehnat peníze.

Tím druhým je fakt, že existují zásadně rozdílné pohledy na to, jak určité vojenské požadavky naplnit. Jedni doporučují to a jiní to. Například kvůli zmiňovanému systému AGS se vedl poměrně velký a dlouhý boj o to, jestli je pro něj nutné letadlo s radarem a posádkou na palubě, čili velký letoun s vojáky, nebo jestli lze to samé udělat s bezpilotním letadlem (Unmanned Aerial Vehicle - UAV). Další neshody vyplývaly z rozdílného vnímání nezbytnosti daného požadavku, jeho priority. Někteří sice souhlasí s tím, že určitý program je přínosný, ale je podle nich na jeho realizaci čas. Čili jde také o to, kdy s konkrétním požadavkem přijdete.

A tím třetím důvodem je často hádka o to, jakou technologií daný požadavek splnit, což je ve skutečnosti hádka o to, jestli obranný průmysl jedné země není zvýhodňován před firmami jiné země. Není neobvyklé, že jedna země prosazuje naprosto specifické řešení vojenských požadavků, přičemž pouze shodou okolností je obranný průmysl této země nejlépe připraven jej také dodat. A zde opět hraje svou roli načasování.

Lze uvést příklad, kdy tyto neshody například blokovaly realizaci nějakého programu?

Velké a dlouhotrvající neshody uvnitř Aliance panují ohledně satelitní komunikace, což je obrovský program hrazený ze společných rozpočtů. Evropané tvrdí, že k realizaci těchto schopností by se mělo využít frekvencí UHF (Ultra High Frequency) a SHF (Super High Frequency). Jenže podle Američanů by bylo nejlepší použít EHF (Extremely High Frequency). To samozřejmě odráželo fakt, že USA jsou v používání technologií EHF nejdále, a Evropané by zase dokázali poskytnout řešení s UHF a SHF.

Nakonec jsme dosáhli kompromisu, díky němuž bylo možné program začít realizovat. Spočíval v tom,

pokud se dobře pamatuji, že 80 % balíčku schopností bylo realizováno s UHF/SHF, jakoby s předpokladem, že tuto část budou provádět evropské firmy. A 20 % pak s EHF, jaksi předurčeno pro americké firmy. S ohledem na to, že Američané přispívají do společného rozpočtu NATO 20 % celkové částky, byla v těchto číslech určitá logika. Čili se podařilo najít při plnění požadavku takové řešení, které odráželo národní zájmy a chránilo národní obranné průmysly.

Jak těžké je dosáhnout těchto dohod?

Ona hlavně není žádná záruka, že se dohody dosáhne a dokonce nezdá se jí dosáhnout prostě nepodaří. Nejlepším příkladem nedosažení dohody je již zmiňovaný program AGS, což je v podstatě soubor technologií umístěných v letadle. Jednoduše jde o radar poskytující kompletní přehled o tom, co se hýbe na zemi, stejně jako AWACS podává přehled o tom, co se děje ve vzduchu.

Debata v NATO ohledně AGS začala již v roce 1993. Když jsem ještě pracoval v americké Radě pro národní bezpečnost (National Security Council – NSC), jedna z prvních schůzek, jíž jsem se v tom roce 1993 zúčastnil, se zabývala tím, jak přesvědčit NATO, aby souhlasilo s nákupem toho úžasného amerického pozemního sledovacího systému JSTARS, který právě úspěšně prokázal, co dokáže – tedy zobrazit elektronický obraz, kterým byli ohromeni diváci CNN, když jim ukazoval „dálnici smrti“ severně od města Kuwaitu, když Saddámovy revoluční gardy v panice prchali během první války v Perském zálivu. Byl to právě elektronický obraz JSTARS, který přinesl revoluci ve vedení boje. USA zcela přirozeně předpokládaly, že jej bude chtít NATO koupit. To bylo v roce 1993. Nyní máme 2008, patnáct let později, a NATO se stále neshodlo na tom, jak tuto schopnost získat a kolik na ni vydat peněz.

USA tedy mají JSTARS, Britové vyvinuli svůj systém pod názvem ASTOR. NATO ale nemá ani jeden, a tak pokaždé, když takový systém potřebuje, o něj musí žádat. A to prosím po patnácti letech, kdy je AGS pro alianční velitele nejvyšší prioritou.

Mohou za to i velké neshody ohledně transferu technologií, jaký radar to bude, či radar to bude, jestli je k tomu potřeba velké letadlo s posádkou nebo malé bezpilotní letadlo nebo obě... Nicméně před rokem nakonec padlo rozhodnutí začít šetřit, protože celý program se dostal do bodu, kdy by stál zhruba čtyři miliardy dolarů. A tak se poněkud snížily ambice a NATO se shodlo na tom, že program se zrealizuje jen s bezpilotním letounem. A to i přes to, že pokud by pokračovala varianta letadla s posádkou,

stavěl by jej Airbus, s čímž USA souhlasily, protože si byly vědomy toho, že pokud nebude část programu realizována v Evropě, tak zkrátka nebude žádný AGS. Jenže když tedy z projektu letoun s posádkou vypadl, zůstalo pouze u bezpilotního letadla, kterým byl americký Global Hawk. V té chvíli Francie od programu odstoupila a Němci se nechali slyšet, že nemají dost peněz. Takže teď se v NATO stále vede spor o to, jestli v programu v ceně 1,5 miliardy dolarů pokračovat. USA by dostaly příliš velkou část těch peněz, Evropané by museli příliš velkou část rozpočtu zaplatit – vzhledem k tomu, že průmysl, jenž z toho bude zejména profitovat, bude ten americký.

Vidíte v tom, že letoun měl vyrábět Airbus, určitý posun, kdy USA začínají věřit i evropským výrobcům? Podobně jako Pentagon nedávno přiklepl zakázku na dodání tankerů pro americké letectvo evropskému konsorciu EADS?

Jsem rád, že jste to zmínil. To je nesmírně důležitý okamžik a doufám, že na jeho základě Evropa získá větší důvěru a zjistí, že se Amerika ve skutečnosti nechová tak protekcionisticky, jak si někteří myslí. Před rokem se u nás dokonce přemýšlelo o tom, že by se vrtulník pro prezidenta koupil od jedné italské firmy.

Ale zase abychom se vyjadřovali přesně, ten kontrakt na tankery je mezi americkým letectvem a americkou odnoží konsorcia EADS, což je v podstatě oddělená a po právní stránce americká firma, dečinná společnost EADS, ale s vlastní strukturou, s vlastním americkým představenstvem. Veškeré montážní práce budou probíhat v Alabamě, i když jednotlivé díly budou vyráběny ve Francii a Německu. I tak to v USA vytvoří 1300 pracovních míst.

To podle mě ukazuje, že politika do rozhodovacího procesu nezasahovala. Právě před chvílí jsem si četl vyjádření ministra obrany Roberta Gatese, který říkal, že rozhodovací zodpovědnost nechal na letectvu a že je přesvědčen, že učinilo dobré rozhodnutí, které on sám podporuje. A vzhledem k tomu, že toto rozhodnutí padlo během volebního roku v USA, čili by to přímo svádělo k tomu jej politicky ovlivňovat, je podle mě velmi významné a doufám, že si toho Evropa všimne.

Konsorcium SAIC, jež zastupujete, s NATO úzce spolupracuje, před několika týdny jste Alianci předali vůbec první testovací centrum protiraketové obrany a uvedli jej do provozu. Jak obtížné to bylo? Promítaly se například i do tohoto konkrétního projektu názorové rozdíly mezi jednotlivými členskými zeměmi, o nichž jste mluvil?

Celý projekt je obrovská výzva. Největším

problémem je získat v plném rozsahu všechna data týkající se daných systémů protiraketové obrany bojště (Theatre Missile Defence - TMD) ze všech zemí NATO, které takové systémy mají, ať už jde o protiraketu, radary nebo systémy velení a řízení. Ty jsme nutně potřebovali, protože náš úkol na tomto testovacím centru spočíval v navržení řešení interoperability, tedy způsobu jak propojit a umožnit spolupráci doslova stovkám různých součástí, včetně množství radarů ze zemí z celé Aliance a pak rovněž protiraket, protože poměrně velký počet zemí NATO – Francie, Itálie, Německo, Polsko, Řecko, Španělsko, Nizozemí – má své interceptorové systémy a systémy velení a řízení.

Nejdříve jsme museli navrhnout, jak by takové řešení interoperability mohlo vypadat. K tomu jsme od všech zemí potřebovali kompletní technické specifikace – tedy operační specifikace jejich systémů, softwarové kódy a všechno tohle. Jakmile navrhne řešení, používáme testovací centrum k tomu, abychom demonstrovali a ověřili interoperabilitu těchto separátních systémů.

Představte si, že je potřeba propojit polský radar, francouzskou protiraketu a americké centrum velení a řízení. Musíte to elektronicky propojit tak, aby spolu všechny systémy komunikovaly ve stejném elektronickém jazyce a zároveň simultánně spolupracovaly. Značně náročné je být jen uzpůsobit obyčejný GSM mobilní telefon tak, aby správně fungoval na více kontinentech. A náš systém je nescetněkrát náročnější.

A když podstoupíme od tohoto konkrétního projektu, lze vysledovat nějaké trendy nebo priority ve vývoji obranných investic NATO? Udávají směr spíše dostupné technologie nebo vývoj hrozeb?

Myslím, že obojí, na jedné straně jsou tím důvodem nové hrozby jako například šíření balistických raket, na druhé straně pak nové technologie, například dostupnost nových technických řešení jako v případě zmíněných NEC. Nicméně za posledních osm let, tedy od doby, co jsem začal pracovat v NATO, zde vidím dva hlavní trendy. Za prvé, rozšiřující se povědomí v NATO ohledně toho, co by se mělo hradit ze společných rozpočtů a co budou hradit jednotlivé země. Probíhá velká debata ohledně onoho principu „cost lie where they fall“ a jestli by měl existovat nějaký centrální operační rozpočet. Ale během posledních několika let jsme byli svědkem série menších kroků rozšiřujících kritéria, na jejichž

základě lze stále více akcí v Afghánistánu hradit společně, například nasazení aliančních schopností velení a řízení. A navíc vojenský rozpočet se navyšuje a zároveň rozpočet NSIP v následujících letech výrazně vzroste, protože se objevuje celá řada technologicky náročných programů, které bude třeba financovat. To je tedy ten první trend, více věcí hradit ze společného rozpočtu a rozšiřovat kritéria ohledně toho, co by mělo být společné.

Tím druhým trendem je narůstající ochota NATO vyhodnocovat nabídky v soutěžích spíše na základě principu nejlepší hodnoty, namísto otrockého pravidla udělování zakázek nabídkám s nejnižší cenou. Problém s tím druhým přístupem tkví v tom, že i když zní dobře uším daňových poplatníků, tak se kvůli němu můžete dostat do vážných potíží, pokud ta nabídka není podpořena dostatečnými technologickými schopnostmi. NATO se mnohokrát stalo obětí nabídek firem, které za cenu získání zakázky realizovaly něco za cenu, která nebyla únosná. A když se firma dostala do problémů, museli jsme od kontraktu odstoupit, nebo do něj nalít více peněz, nebo to celé zrušit a hledat někoho jiného, což bylo rovněž drahé.

Čili v posledních letech NATO vyhodnocuje stále více těchto soutěží – včetně té o protiraketové obraně, kterou jsme vyhráli – na základě nejlepší hodnoty, přičemž bere v úvahu cenu, ale pouze jako jeden z faktorů, a zohledňuje i technickou stránku věci. Tou dobrou zprávou je, a to je taková malá reklama, že když SAIC získalo kontrakt na protiraketovou obranu, byli jsme ohodnoceni jako nejlepší řešení po technické stránce a zároveň jsme nabídli nejnižší cenu. To je dobrý výsledek jak pro NATO, tak pro daňové poplatníky. Ale mohla nastat situace, že by kontrakt vyhrálo nejlepší technické řešení, i pokud by nestálo nejméně. A to je správné řešení, protože přístup, podle něhož vítězí nabídka s nejnižší cenou, je tak leda objednávkou problému. Je to možná v pořádku, když nakupujete náboje nebo boty, ale není to příliš dobré, když rozhodujete o nákupu drahých satelitů.

Můžete uvést příklad, kdy v NATO k takovému selhání došlo?

Nechci ukazovat prstem na konkrétní firmy nebo země, v tomto případě mi budete muset prostě věřit. Ale zažili jsme v NATO příliš mnoho případů, kdy zvolení nabídky s nejnižší cenou posléze vedlo ke značným problémům. •

Extrémní závod napříč Jeseníky bolí

O čem je výjimečně náročný armádní závod a kdo je v něm nejlepší

Lubomír Světnička (natoaktual.cz)

Více než sto kilometrů drsnou horskou přírodou, ledový vítr, příkré sjezdy, zdolávání skal a roklin, nevyzpytatelné počasí a všudypřítomné nebezpečí zranění. Takový byl letošní extrémní armádní závod Winter Survival v Jeseníkách.

Unikátní klání na přelomu ledna a února, které nemá podle účastníků i organizátorů obdoby, letos vyhráli vojáci z 22. základny taktického letectva z Náměště nad Oslavou. Po letech opět zvítězil tuzemský tým, když posledním čtyřem ročníkům kralovali zkušení horalé ze Školy horských vůdců a záchranářů z rakouského Saalfedenu.

"Nejtěžší byl pro mě přesun ve vytrvalostní etapě a úkolů psychických ani nebylo třeba. Ono totiž o psychiku jde pořád, když člověka bolí úplně vše," konstatoval člen vítězného týmu Pavel Hanáček. Během fyzicky i psychicky vyčerpávajícího závodu účastníci v rámci mnohakilometrových přesunů zdolávají skály, překonávají říční rokle, zachraňují zraněného. Na lyžích absolvují měřené výstupy a sjezdy, štafety, střelbu z pistole a vzduchovky, házení útočným nožem na cíl. V noci přespávají ve volné přírodě a plní úkoly spojené se zkouškou psychické odolnosti.

Armáda pořádá extrémní závod v zimním přežití Winter Survival každoročně na přelomu ledna a února. V obtížném čtyřdenním klání letos změřilo síly devatenáct tříčlenných družstev z domácích armádních jednotek, ale také ze zahraničí. Závod každoročně láká i elitní armádní jednotky. Ze Slovenska letos přijelo družstvo z 5. pluku speciálního určení ze Žiliny, Belgičané do závodu

vyslali tým z výcvikového střediska Para-Commandos v Marche-les-Dames a z Německa přijeli závodníci z 233. praporu horských myslivců.

Vrcholem závodu tradičně bývá dvoudenní vytrvalostní etapa. Padesát kilometrů nepřístupným horským terénem musí závodníci absolvovat s veškerou výbavou na zádech a přitom splnit řadu disciplín, které prověří jejich schopnosti přežít ve volné přírodě. Jestliže si závod za dobu své existence vydobyl nálepku extrémní, tak právě kvůli této etapě. Během ní totiž obvykle ze závodu odstoupí kvůli zraněním nebo vyčerpání hned několik družstev.

Hned první den této královské etapy na závodníky čekala zřejmě nejatraktivnější a zároveň nejtěžší disciplína, nazvaná příznačně "Touch of Nowhere" (Dotek prázdnoty). Dva závodníci z týmu se museli nejprve vyšplhat na skalní masív a jeden z dvojice pak překonat propast po nataženém laně. Ten hlavní úkol však čekal na druhého. Skok na laně ze skály do zhruba patnáctimetrové hloubky. Bez sítě nebo jakéhokoliv zachytného bodu. Skokan každého týmu se musel jen krátce rozběhnout po namrzlé skále, překonat strach a skočit. Zhruba tři metry před sebou pak v letu utrhнул zavěšené pouzdro s indicií, která družstvu pomohla v dalším postupu závodem.

"Ten skok byl dlouhý a pořádný adrenalin. Soustředil jsem se jen na odtržení indicie a to se povedlo," popsal své bezprostřední dojmy Jan Tvrdlík z týmu mladých pilotů z Univerzity obrany v Brně. ●

Informační centrum o NATO

Informační centrum o NATO (IC NATO) je jediným specializovaným pracovištěm v České republice tématicky zaměřeným na komunikaci s širokou veřejností nejenom o Severoatlantické alianci, členství České republiky v ní, ale samozřejmě i dalších aspektech bezpečnostní problematiky.

IC NATO bylo otevřeno v Praze v roce 2002 jako první zařízení svého druhu v členských zemích NATO. Zřizovatelem IC NATO je [Ministerstvo zahraničních věcí České republiky](#) a provozovatelem je pak od roku 2003 nevládní organizace [Jagello 2000](#).

IC NATO nabízí:

- **zodpovězení dotazů** z oblasti bezpečnostní politiky
- **oficiální publikace NATO** (zdarma k dispozici)
- **vypracování odborných prezentací**
- **všechny české publikace**, které se zabývají problematikou NATO a České republiky
- **aktuální české i zahraniční knihy** týkající se bezpečnostní problematiky
- **multimédia (DVD, CD-ROMy, videokazety)** s odbornou tematikou NATO a možnost jejich shlédnutí
- **periodika** zabývající se NATO, vojenskými, bezpečnostními a mezinárodními otázkami (v tištěné i elektronické podobě)
- **odkazy na zdroje na internetu** (online dokumenty, studie...)

Speciální nabídka pro knihovny a školy:

- **distribuce publikací o NATO, přednášky o NATO, meziknihovní výpůjční služba, rešerše**

Součástí IC NATO je knihovna se studovnou, jejíž fond čítá téměř **dva tisíce** odborných publikací, které tvoří unikátní sbírku. Fond je zaměřen primárně na vývoj NATO v posledních letech a také na aktuální bezpečnostní otázky, boj proti terorismu atd. Většinu fondu tvoří zahraniční publikace. Pro návštěvu knihovny a studium materiálů **není třeba registrace**, stačí knihovnu kdykoli v otvíracích hodinách navštívit. Využívat fondu knihovny lze pouze **prezenčně, knihy se nepůjčují**. Pro práci s knihami jsou k dispozici počítače (MS WORD) a kopírka, pro výzkumníky též přístup na internet. Vyhledávat ve fondu knihovny lze v **online katalogu** (www.natoaktual.cz v sekci Knihovna).

Informační centrum o NATO

Rytířská 31

110 00 Praha 1

www.natoaktual.cz

info@natoaktual.cz

tel.: +420-221-610-295

fax.: +420-221-610-121

Otevírací doba:

pondělí	9 – 12	13 – 17
úterý	9 – 12	13 – 17
středa	9 – 12	13 – 17
čtvrtek	9 – 12	13 – 17
pátek	9 – 14	